Cerklje, 24. lo. 1993.

Čeprav smo na pokopališču in pogrebu, praznujemo, kajti zgodilo se je tisto,o čemer smo sanjali vsa povojna leta, in upali, da bodo dočakali naši vnuki. Križem po Sloveniji, zlasti pa po Dolenjskem in Notranjskem, se vračajo v župnije , danes tudi sem na Gorenjsko v župnijo Marije Vnebovzete v Cerkljah pod Krvavcem ljudje, ki so umrli nasilne smrti na protikomunistični strani v času državljanske vojne v letih 1941 -1945 ali kasneje, večinoma pomorjeni domobranci. Po Gorenjskem in Štajerskem in tako tudi pri vas, pa se vračajo tudi prisilno mobilizirani v nemško vojsko, ki so padli na enem od evropskih bojišč.

Govoril bom predvsem o domobrancih.

Vsi se še spominjamo , kako je predsednik republike pred tremi leti na spravni slovesnosti na Rogu se izgovarjal svetopisemski rek " o času boja in času miru" in ko napoči čas miru, je treba skleniti spravo, na poti do sprave pa opraviti nekaj neodložljivih reči. Izkazalo se je, da je držal fige v žepu. Ko smo se Slovenci čez slabo leto poslovili od Balkana in oklicali suvereno slovensko državo, nam je zmanjkalo volje in moči, da bi do konca izpeljali izhod iz komunizma. Država bi morala tako proglasiti za nično vso revolucionarno zakonodajo, po kateri zaprtih, mučenih in umorjenih na tisoče slovenskih ljud, nemudoma bi morala vrniti vse ukradeno ali zaplenjeno premoženje, kolikor je še ostalo, priznati slovensko državljanstvo vsem emigrantom, ki so ga kdaj imeli, in njihovim potomcem, če bi ga želeli, priznati povojni poboj in imenovati krivce, pokopati žrtve in jim vrniti človeško čast.

Nič takega se ni zgodilo,. Zato smo danes tu, ne da obsojamo ali slavimo, ampak da opravimo vsaj eno od reči, ki jih je zanemarila država, . Krščansko bomo /smo/ pokopali svoje mrtve in vrnili pravico do javnega imena. Za skoraj polstoletno zamudo nismo krivi mi, ampak zmagovalec, ki svojega nasprotnikani samo fizično pokočal, ampak mu je tudi kratil pradavno pravico, ki jo je človeštvo spoštovalo, odkar se je začelo zbirati v plemena, pravico do groba.

Lahko trdimo, da smo ujeli zadnji čas. Če tega ne bi napravili mi, nebi nihče. Pa še nekaj moramo in zmoremo opraviti samo mi, preden se poslovimo od tega sveta, napisati resnico. Ta je včasih boleča tudi za protikomunistično stran. Opozoril bi vas in vam priporočil lo. številko Zaveze, ki jo lahko kupite na izhodu. Obravnava Grčarice in Turjak, in če jo boste skrbno prebrali, tudi uvideli, da je bilo na naši strani veliko neodgovornega ravnanja, zlasti pri vodilnih. Dve ali tri odločitve ali opustitve so bile naravnost neodpustljive. ~~S tem, da so~~ prevzeti nalogo in ~~jo~~ slabo ali sploh ne opravili, so pahnili v smrt na stotine mladih ljudi, ki so jim zaupali. Žal se je ob koncu vojne zgodba ponovila. Sporočilo za današnji čas je, da moramo demokratično čuteči krščanski vsako delo, ki se ga lotimo, opraviti s polno odgovornostjo. ~~Zanašati se moramo predvsem nase~~. Ne zadošča samo volja, ampak sta potrebna vsaj še znanje in poštenost. Zanašati se moramo samo nase in ne računati, da bo opuščeno opravil Bog.

Te plošče nam govorijo o nekem času, ki je pahnil poštene slovenske ljudi , zlasti mlade, v tako stisko, da iz nje ni bilo izhoda. Na začetku so bili vsi za OF in partizane, ko pa so revolucija se je prišli komunisti z barvo na dan, je bilo ljubezni konec. Začela in končala so z umori. Večina teh, katerih imena so vklesana na teh ploščah, leži na Rogu. Gorenjski domobranski polk je bil vrnjen skozi karavanški predor. Petina pa je našla grob v ruskem hladu.

Ne vem, katero od imen na teh ploščah bi moral omeniti posebej, sajbi prav vsako zaslužilo, da bi se pomudili ob njem. Da bomo razumeli težo časa, se bom zadržal pri umrlih, ki so značilni zaradi svoje osebnosti ali usode, ki jih je doletela. Najprej so tu imena ljudi, ki so prišli domov s fronte na dopust prvo ali drugo leto in si vzeli življenje : raje v smrt , kot da bi šli v partizane ali nazaj v ruske stepe.

Potem sta tu imeni tovarnarja Rada Hribarja in njegove žene Ksenije, lastnikov gradu Strmol, /Dvorje/, dobrotnikov tega kraja, ki so ju z izdajo dobili v roke na gradu, juzvlekli čez Stefanjo vas v okoliške gozdove, mučili in ustrelili.

Tu je Jernej Vombergar /Cerklje/ , petdesetletnik, .Ker se je odvrnil od njih, ker jih je sprva spregledal, so ga zvabili na Šenturško goro in ubili.

O času in vzrokih vam veliko povedal gradbeni tehnik Pa Mirko ~~Kepic iz Cerkelj, ki~~ je pobegnil z ruske frotne, in

Pa Mirko Kepic iz Cerkelj, ki je pobegnil z ruske fronte, se nekaj tednov vozil domova po tovornih vagonih, zakopan v premog. Slabo leto se je skirval na domačem seniku. Tri mesece pred koncem vojne se je javil k domobrancem, ker so bili tam že njegovi prijatelji, tudi prebežniki s fronte, in nazadnje z njimi obležal na Rogu.

Še bolj kruto se je usoda poigrala z njegovim starejšim bratom Matičkom, bogoslovcem. Po izdajalskem vračanju z Vetrinja mu je uspelo še z dvema pobegniti s škofjeloškega gradu. Našel je začasno zavetje na Štefanji gori. Za Judeževe groše jebil izdan, kot Kristus so ga prijeli in vlačili po vaseh tod okrog privezanega na voz in ga kazali kot vojno trofejo, potem pa preko Šentica peljali na Rog, kjer se je pridružil bratu.

Da leta 1945 ni bilo konec smrtne žetve, priča zgodba o Stanku Erzarju s Pšenične Police. Bil je ribniški župnik, bil preganjan, zaprt in obsojen. Težko je verjeti, pravljici, kako je zbežal iz taborišča na ljubljanskih Žalah in gaje končno na Jezerskem skoraj na dvoje presekal rafal, ker je hotel čez mejo. Ni bil take sorte, in upravičeno domnevamo, da so ga tja pripeljali sami.

Za zgodbo o vsakem poebej bi morali stati tu dan in noč. Zato končujem. Na ploščah beremo imena domobrancev in ostalih, ki so pokazali in dokazali, kako se je treba upreti nasilju, in imena najbolj tragičnih žrtev 2. svetovne vojne, tistih, ki so bili prisilno mobilizirani v nemško vojsko in obležali na enem od evropskih bojišč.

S tem vašim dejanjem smo se za korak približali demokratični družbi in Evropi narodov, obenempa dokazali, da teh junaških in dragih ljudi nismo in ne bomo pozabili !

Slava njihovemu spominu.